

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

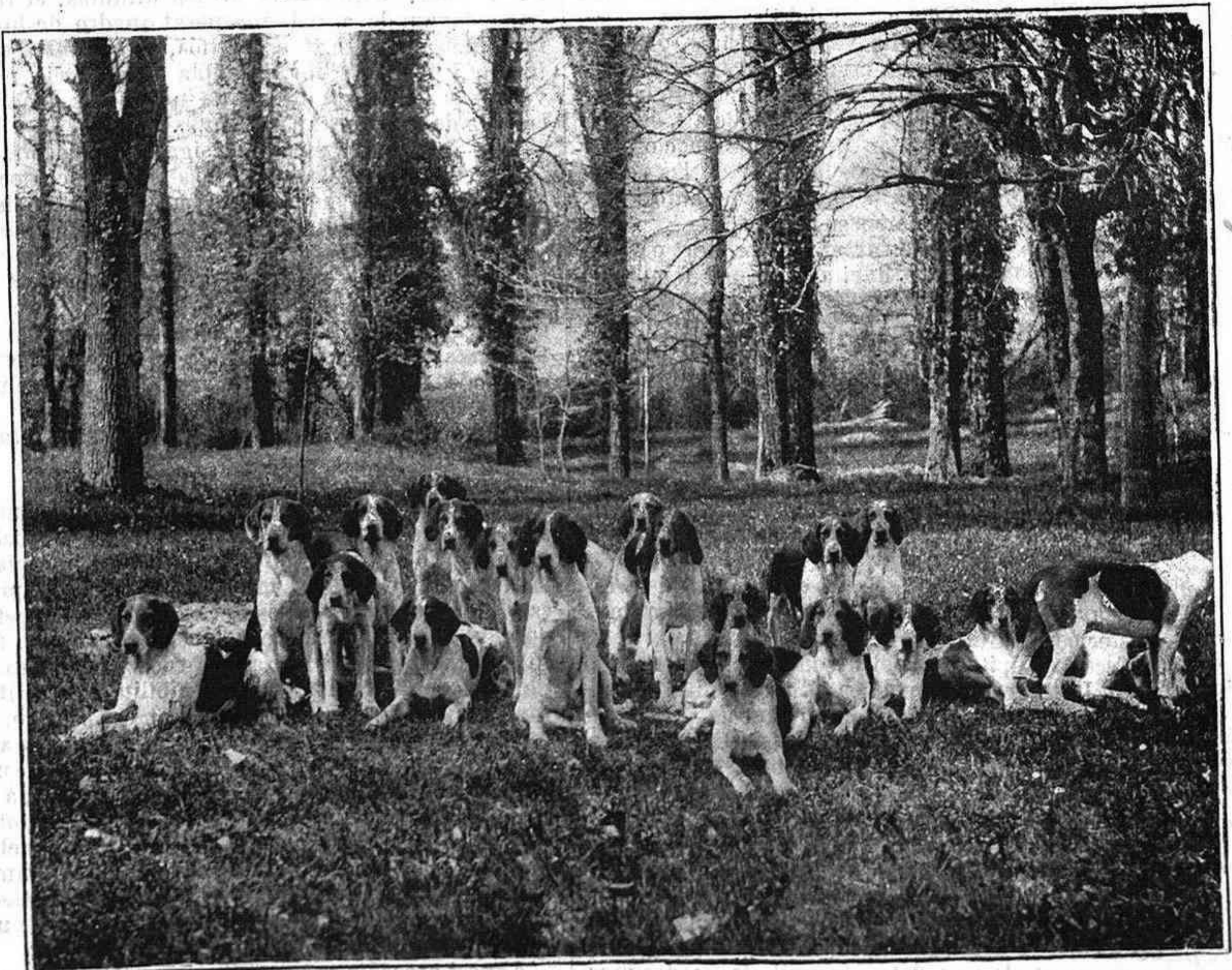
10 céntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

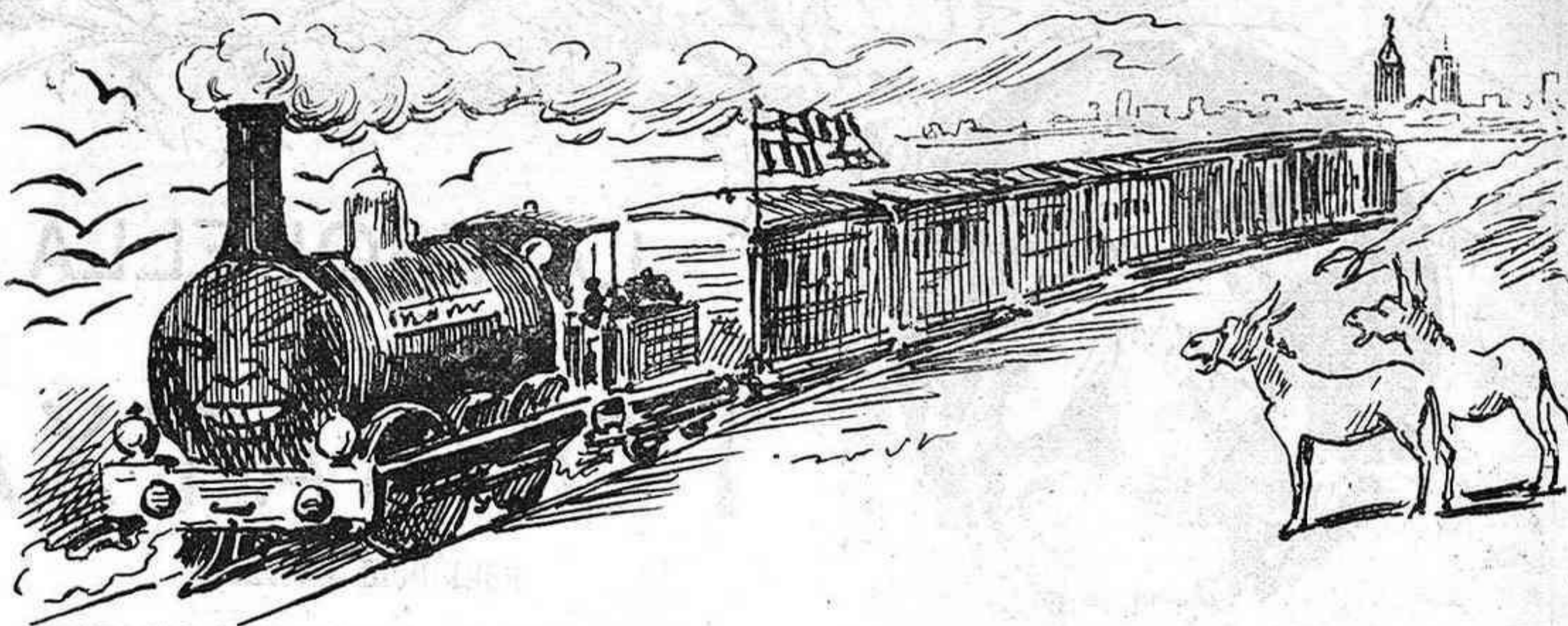
ESPERANT L' OBERTURA DE LA CASSA

El Roig, el Noble, 'l Paisá
el Tur, el Xich, el Formatjes,

y altres y altres personatjes
que aviat han de debutá.

LO TREN DELS REGIDORS

Diu que 'ls concejals están
marxant en lo tren exprés....

Al menos, ja que se 'n van,
¡si no tornessin may més!

CRÓNICA

Lo públich sempre será 'l mateix. Las escenas trágicas l' atrauen y 'l fascinan, y si á la tragedia sangrenta s' hi afegeix l' alicient del misteri, en aquest cas ja no es atracció lo que sent sino una obsessió irresistible per lo avassalladora y ademés contagiosa per la extraordinaria facilitat ab que s' apodera de tots los esperits.

Per aixó avuy á Barcelona no 's parla mes que del crim horrendo del carrer del Parlament.

Divendres al mitj dia va descobrirse, y desde 'ls primers moments vá cridar en gran manera l' atenció pública. La veritat es que ni 'l mateix Gaboriau, famós autor de novelas judiciales, hauria imaginat may un primer capítul mes emocionant. Y es que la realitat brutal las mes de las vegadas deixa endarrera á la fantasía del autor mes fértil en imaginar escenas sugestivas.

Comensa per interessar aquell primer pis del carrer del Parlament habitat per una familia d' *ex-traballadors*, y aixís els anomeno porque ab tot y tenir ofici tant lo marit com la muller, ningú sab que l' exerceixin. Ell es manyá y ella sabatera; pero ni ell llima 'l ferro, ni ella ribeteja calsat. Y ab tot viuen ab cert desahogo y tenen la casa bastant ben posada. Se fan poch ab los vehins, com si volguessin evitar las indiscrecions de la curiositat y de la manyefleria. No falta qui suposa que 's dedican á la manipulació y expendició de moneda falsa. En tot cas ells s' entenen y ballan sols.

Y aquesta habitació, fins á cert punt misteriosa, havia de ser lo teatro de un triple crim mes misteriós encare.

Escena palpitant la del descobriment de aquest crim. La sogra del cap de casa Silvestre Lluís, després de haver dinat tenia la costum de anar á visitar á la séva filla y als séus nets. Divendres vá ferho com cada dia. Trobá ajustada la porta del pis, ab la clau al pany ficada per la part de dintre. Reinava en l' habitació un gran silenci. En lo corredor de la entrada vejé al menor dels séus nets, ab camisola, indiferent, fent honor á la inconciencia dels séus dos anys apenas cumplerts.

—¿Ahónt es la mama?—degué preguntarli la séva avia. Y avansant alarmada fins al menjador, se presentá davant dels séus ulls lo quadro mes horrible que puga imaginar-se.

Sa filla Concepció Tey jeya assessinada en mitj de un bassal de sanch, lo cap apoyat sobre 'l cayre de una cadira: sas netas Quimeta y Concepció de 7 y de 5 anys respectivament assessinadas també estavan extesas á poca distancia de la porta de la cuyna. Los tres cadáveres presentavan terribles feridas casi totas al coll. En los mobles de l' habitació no s' hi observava 'l més mínim desordre.

Una mare y dos nenas filias sevas mortas: un altre fill nen de dos anys sobrevivent, y una dona d' edat, mare y avia de las difuntas, al trobarse davant de aquell inesperat quadro de horrors, llensant un crit esgarriós, implorant asistencia y contemplant invadida l' habitació pels vehins y 'ls transeunts, que no saben donarse compte de lo qu' están veyent....

No s' dirá que la escena no siga conmovedora.

En los fogons de la cuyna no s' hi ha encés foch: sobre la taula del menjador hi ha un jarret de llet, que la nena Quimeta, entre vuit y nou del matí aná á buscar, y un trosset de llesca de pa mitj comensat: sobre una cadira la cotilla de la mare: á la part interior de la porta del pis una taca de sanch, com si algú s' hi hagués apoyat al mirar per la finestreta: una altra taca en lo pom de la porta que dona pas á la sala, y una tercera en la de un quarto. Cap ganivet, cap arma.

Y aquí pot dirse que termina 'l primer capítul.

..

Lo segon l' ocupa per enter l' arribada del marit, Silvestre Lluís. Es valenciá y té cara de pochos amichs. Tots los presents se 'l miran, li espian las accions y fins la mes imperceptible expressió del rostre. Si ell es lo culpable, un petit descuyt lo pot vendre; pero la veritat es que 'l farà sospitós lo mateix un rapte de desesperació exagerada, que la fredor, la impassibilitat, la indiferencia. La séva situació es compromesa sempre.

Silvestre Lluís se presenta portant á la ma algun ormeig de pesca y alguns peixos dintre de un saquet. Diu que ha passat tot lo mati pescant á l' escollera de Montjuich, y va ademés ab la roba molt mullada. Sembla que mes lo preocupa aquella mullena que la inmensa desgracia de la séva familia: sa esposa y sas dos filletas bárbarament assessinadas. Lo primer que fa es ficarse dintre de un quarto y mudarse la roba.

Aquest procedir causá extranyesa á tothom que 'l presencia. Y desde aquell instant, en lo mes

fondo de la consciencia impresionable de tots los presents, la sospita pren peu y's desrolla ab una rapidés y ab una forsa, que adquireix tots los caràcters de una convicció moral.

**

A partir de aquí, la justícia que té al seu càrrec la depuració dels fets, se posa a treballar activament, valentse, com sempre del secret del sumari. La premsa, obligada a saciar la voracitat del públich, per la seva part, busca, indaga, flayra, s'informa, recull impressions, las estampa baix totas las reservas; pero ab tot las notas de la premsa exerceixen una gran influencia en l'opinió pública.

Tractantse d'aquests crims odiosos, davant dels quals se revolta la consciencia humana, no se, en veritat, si es preferible lo secret en las primeras actuacions judicials ó la publicitat. Lo públich pot secundar eficazment l'acció de la justícia.

Si 'ls periódichs no haguessen publicat la relació del crim, la dona venedora d'ous que revelá haver vist a Silvestre a la porta de la escaleta renyint ab la seva dona, no hauria declarat, privant a l'acció judicial de aquest vehement indici.

Los indisis segons sembla, son fatals pel marit

y pare de las difuntas. Se li atribuixen celos creyentsel dominat per aquesta passió cega y devoradora: se diu qu'ell mateix no s'creya pare de las dos nenas assassinadas: s'assegura qu'en son últim part la Concepció recomenà molt a la llevadora que ponderés la gran semblansa de la criatura ab lo seu pare... y en tots aquests antecedents se vol basar lo móvil inicial del crim.

Per altra part, se pretén que ni la mullena de la roba de'n Silvestre era d'aygua de mar, ni 'ls peixos que portava al arribar a casa seva podian ser pescats aquell matí, ni molt menos ab los ormeigs qu'ell usava, y que tampoch aquella classe de peixos s'atansan a las rocas de la escollera.

Se dupta de la coartada ab que l'acusat intenta disculparse, notantse contradiccions y falta de claritat en las declaracions de las personas que cita, prenent que aquell matí l'havian vist en l'escollera.

Se parla també de una petita taca de sanch que tenia a la camiseta y qu'ell atribuía a haversell reventat un grà.

Y's pretén, per últim, que 'l nen de dos anys ab sos balbusceigs y ab sos gestos dona a comprendre que l'assessí de sa mare y sas dos germanetas, es lo seu propi pare.

**

¡VIVA LA GRESCA!

Se veu que aquest bombo no pot está en vaga. ¡Vinga xirinola! Barcelona paga.

Per altra part los que han vist al prés lo pintan preocupat, ullerós, presa de una agitació nerviosa contínua. ¡Quí sab si s'está madurant la confessió del delictel!

¿Cóm explica ell la comissió de un crim tan horrible? Al principi l'atribuía a una venjansa de un tal Joanet; pero aquest no pogué cometre'l, porque precisament lo dia d'autos estava detingut a la presó... Després digué que tal vegada algún lladre s'havia introduhit a casa seva, y hasta afirmá que de la calaixera faltava una petita cantitat... Pero ¿se compren que robessin los quartos y deixessen algunas joyas que allí mateix hi havia?...

Aquestas presuncions no convenen a ningú.

—¿Y si tot lo succehit—preguntan alguns—sigués degut a una maquinació tramada pera perdre a Silvestre Lluís? Aquest individu formava part de una verdadera quadrilla d'expendedors de moneda falsa: ell tenia tots los secrets del il·licit negoci ¿no podía ser que algú, tement las sevas delacions, l'hagués volgut comprometre posantlo en lo cas de apareixer com a matedor de la seva dona y dels seus fills?

Aquesta versió peca excessivament de alambicada. Per fer desapareixer un secret, lo camí mes recte y segur consisteix en suprimir directament al que pot divulgarlo. ¿A qué assassinar a una dona y dos criaturas, quan la supressió de un home sol resulta més práctica y eficaz? Si per aquest costat, Silvestre Lluís, hi veyia una sortida, creguin que no vacilaría gens en revelar las sevas presuncions, y com es natural, ans preferiria confessarse morder fals, que passar per parricida.

**

Si 'l crim lográ impressionar vivament á Barcelona, tot quant se practica pera posarlo en clar excita l' interés públich de una manera poderosa.

Nosaltres creyem sincerament que aquesta vegada la justicia sortirà ayrosa en lo séu empenyo.

P. DEL O.

CONSELL DE METJE

Quant lo doctor Silvestre l' hagué polsat y mirat detingudament la llengua, medità un moment, passantse la mà pel front, com per donar mes autoritat al séu dictámen, y deixant anar poch á poch las paraulas, digué ab accent solemne:

—Ja está vist. Anemia... miseria fisiològica... empobriment general... ¿Sab qué ha de fer, ara que 'l temps es á propòsit? Anar á la Espluga á pendre las ayguas una temporada.

—¿Vol dir?—murmura 'l pacient una mica esporuguit, lo mateix que si al anomenarli la Espluga li parlessin de Ceuta, de Melilla ó d' algun dels presiris menors d' Africa:—¿vol dir que allí m' adobaré?

—¡Ay, senyor Bosch! Vosté es un malalt de la classe mes rebelde é intractable. No té fé, desconfía en la séva curació, dupta... y la persona que posa *peros* als consells del metje, sobre tot quan se tracta d' un metje com jo, que 'l tracto d' amich y 'l miro com cosa propia, acaba per ferse indigne dels cuydados de la ciencia.

—Es que aixó d' anar á la Espluga... ¿Qu' es molt lluny?

—Aquí á quatre passos. Agafa 'l carril de Vilanova, línea de Valls; baixa á Picamoixons, puja al tren de Lleyda, y en un tancar y obrir d' ulls se troba á puesto.

—No obstant; hi ha que tenir en compte que...

—No hi ha que tenir en compte res mes que la séva salut. Se 'n va á la Espluga, s' hi está una mesada... y ja veurá quin cambi quan torni. Estich segur que al presentarse altre cop á casa sé-

¿Ahont hi deixat aquella carta?...

—Me sembla que... que...

—¡Potser aquí!...

—¡Tampoch!... ¡Ditxosa memoria!

va, si no treu testimonis que acreditin la séva personalitat, ningú voldrá creure que sigui vosté.—

Lo malalt balandreja 'l cap en senyal de dupte y murmura baixant la veu d' una manera llastimosa:

—Aixó, don Silvestre, es molt fácil de dir; pero quan se porta á la práctica, succeheix que...

—¿Qué?— crida 'l metje interrompentlo:—¿qué vol que succeheixi? Jo responch de tot.

D' UNA TIPLE

—Será en aquest calaix ...

—¡Ay caramba! No hi es....

—¡Ah! Ara hi cáych...

—¡Si la portava aquí dins, ben abrigadeta!...

Fotografía Andouard

—Es que si la Providencia no fa un miracle....
 —¡No sigui testarut, home! Creguim cegament y segueixi 'l consell que li dono. Las ayguas de la Espuga son ferruginosas: béuessen un vas, es lo mateix que empassarse un paquet de puntas de París....
 —¡Borrango!
 —De puntas de París en disolució. Y com vosté lo que necessita, ara com ara, es ferro, ferro y mes

manas al us constant y progressiu de las famosas ayguas ferruginosas.
 A la fonda li ha bastat anomenar al doctor Silvestre porque 'l tractessin lo mateix que un príncep. Allí tothom coneix al célebre metje y 'l séu nom es la millor recomenació que 'ls malalts poden exhibir.
 Cada tarde, quan los raigs del sol perden una mica de la séva forsa, lo senyor Bosch se 'n puja

ferro, beguin forsa, saturis completament d' aquella aygua... y no pensi en res mes. La curació es segura.

—Bé, sí; pero... ha de considerar que....

—Nada: no 'n parlem mes: demá mateix al tren... y á la Espuga.

—¡Pero!....

—Lo dit: jo responch de tot.

—Miri que després me sabria greu que 'm vingués ab cosas, y....

—¿No li he dit que responch de tot? Donchs dit está, y no torno enrera.—

Lo senyor Bosch fa un breu gesto de vacilació; pero refentse immediatament al veure l' actitud decidida del metje, li pren la mà, li estreny ab extremitut nerviosa, y exclama aixecantse y dirigintse á la porta:

—¡Gracias, don Silvestre! Vosté ha comprélo méu mal; vosté ho ha comprés tot. ¡Hasta la tornada! ¿Vosté m' assegura....

—Vaji tranquil y descansi en mí.—

Lo pobre malalt dirigeix al doctor la darrera mirada de gratitut y se 'n va resoltament escala avall.

..

L'endemá mateix lo senyor Bosch comensa á cumplir lo programa trassat pel metje. A mitjdematí arriba á la Espuga, s' instala en la fonda mes confortable que li indican y 's disposa á consagrar quatre sen-

à las fonts, y allí, à riscos de reventarse, l' un vas darrera l' altre, va omplint d' aygua 'l seu cos, fins que l' estómac li participa que no n' hi cab més.

Y passa una senmana, 'n passen dugas, y luego tres y després quatre, y un dia 'l malalt—que realment ha millorat d' un modo notable—tras una conferencia secreta tinguda ab l' amo de la fonda, arregla la maleta, agafa 'l tren... y à Barcelona altre cop.

**

Vintiquatre horas després de l' arribada del senyor Bosch, un desconegut truca à la porta del doctor Silvestre.

—¿Está visible 'l senyor?

—Passi, si es servit.

Lo criat l' introduheix y 'l desconegut se troba al davant del respectable metje.

—Deu lo quart. Soch un enviat de la fonda de la Espluga y vinch à portarli aquesta factura. Si es servit: son xeixanta duros.—

Lo doctor Silvestre obra simultáneament los ulls y la boca.

—¿Xeixanta duros? ¿De qué?

—Es lo compte del senyor Bosch. Al anàrsen va manifestarnos que l' haviam de cobrar de vosté, porque diu que vosté responia de tot.

—¿Jo?....

Pero al llessar aquesta exclamació, 'l doctor Silvestre recapacita un moment y un raig de llum vé à iluminar la seva memoria.

¡Vet' aquí la resistencia del senyor Bosch à anar à fora! ¡Estava faltat de quartos! ¡Per xó vacilava tant! ¡per xó va ferme repetir dugas ó tres vegadas que jo responia de tot!....

Lo doctor Silvestre baixa 'l cap y paga 'l compte ab resignació verdaderament cristiana.

¿No va dir ell que responia de tot? Pues no hi

ha mes remey que sostenir la paraula y carregar ab los gastos.

Aixó sí; la lliçó li ha servit d' experiència.

Desde aquell dia 'l doctor Silvestre no solzament no respón de res, sino que qua envia algú à pendre las ayguas, per evitarse fins lo mes remot compromís, avants que tot li pregunta:

—¿Ja té diners vosté?

A. MARCH.

DESDE MONTANYA

SONET

Per aná à fé 'l senyor mitj mes y viure ben lluny de lo burgit de Barcelona vaig dur à estiuhejar à ma persona per veure si aumentava alguna lliura.

A Ribas vaig venir; per cert que riure m' ha fet una costúm que aquí hi ha y bona; lo qui vol pendre l' aygua, avants li dona un metje lo permís que l' ha d' escriure.

Pro 'l mes xocant de tot, es que 'l tal metje deu pessetas del tal permís ne conta y quatre rals pel sello. ¡Es tenir fetje!

¡Després dirán que al mon no hi ha gent tonta!

No es fácil que jo en tal tentació caiga porque prenh el ví en lloch de pendre l' ayga.

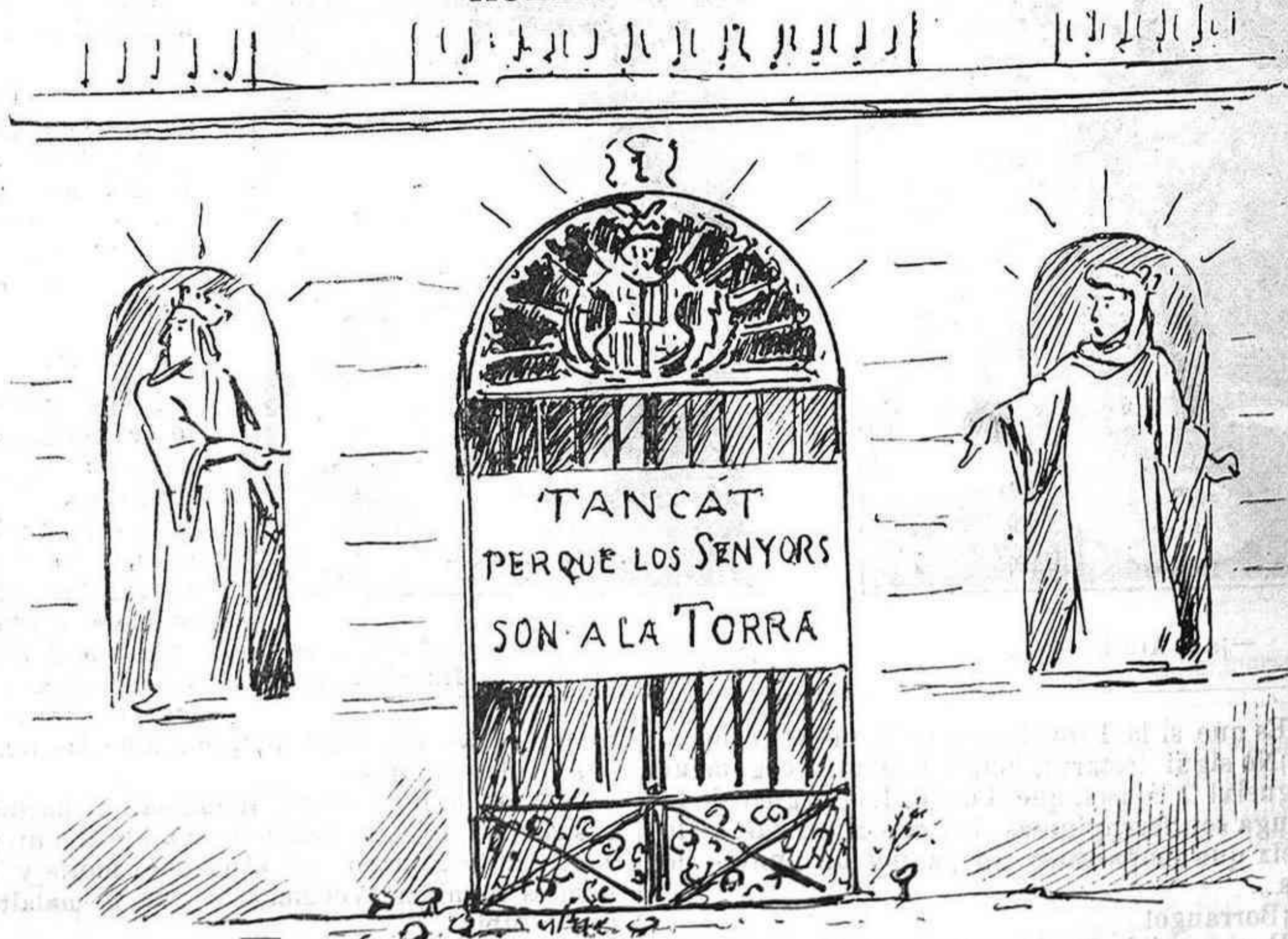
J. STARAMSA.

DIVERSIÓNS GRATIS

¡Quina idea més hermosa la del Ajuntament al ordenar en aquesta época la renovació del empedrat de la Rambla!....

Cabalment l' istiu es lo temps en que corra més

HUELGA D' ISTIU

—A la casa de la vila fa días que no hi ha gresca.

—¿Que s' han mort los estadants?
—No: son à pendre la fresca.

gent desocupada. Al dematí perque hi ha vacances; á la tarde perque las oficinas públicas se tancan á la una; al vespre perque tothom surt de casa ab la laudable y honesta intenció de pendre la fresca, la Rambla no queda deserta ni un sol moment.

Y, val á dir la veritat; ¿qué faria, en qué's distreuria avuy tot' aquesta gent ociosa, si no fossin las providencials obras del empedrat de la Rambla?

Potser á vostés, que son personas exigents y de gust depurat, 'ls semblará que la cosa no té prou sustancia per atreure formalment l'atenció del públich.

—¡Veure empedrar un carrer!—dirán tal vegada, ab ayre una mica desdeñós:—¡vaya una distracció més interessant y delicada!—

¿Que nó? Al món tot es relatiu: tot depen del tacto y del paladar de la persona que reb l'impressió. ¿A vostés los bitxos los molestan? Donchs hi ha persona que may es tan felis com quan li refregan un bitxo pels bigotis.

Lo mateix succeheix ab lo del empedrat. Hi ha un número inméns de ciudadáns barceloníns, als quals l'operació 'ls causa 'l mateix efecte que á aquell quan li passen un bitxo pels nassos: 'ls fa felissos.

Y ¡qué diable!... Tal vegada... tal vegada, meditant'ho bé, hauríam d' acabar per donarlos, si no tota la rahó, una part bastant considerable.

L' espectacle es positivament meravellós. Qui no ha vist la Rambla en época de renovació d' empedrat, no sab lo qu' es moviment, ni ha vist quadros animats, ni ha sentit la rápida y may interrompuda sacudida de mil sensacions diverses.

Ara compareix un carro que un moment dat, ¡brrrr! descarrega las pedras que porta, ab un soroll inverossímil de tró de drama, que fa vibrar tolas las ramificacions del oído.

Ara venen las brigadas que comensan á remoure l' empedrat vell, ab la mateixa despreocupació del dentista que somou las pessas d' una dentadura corcada.

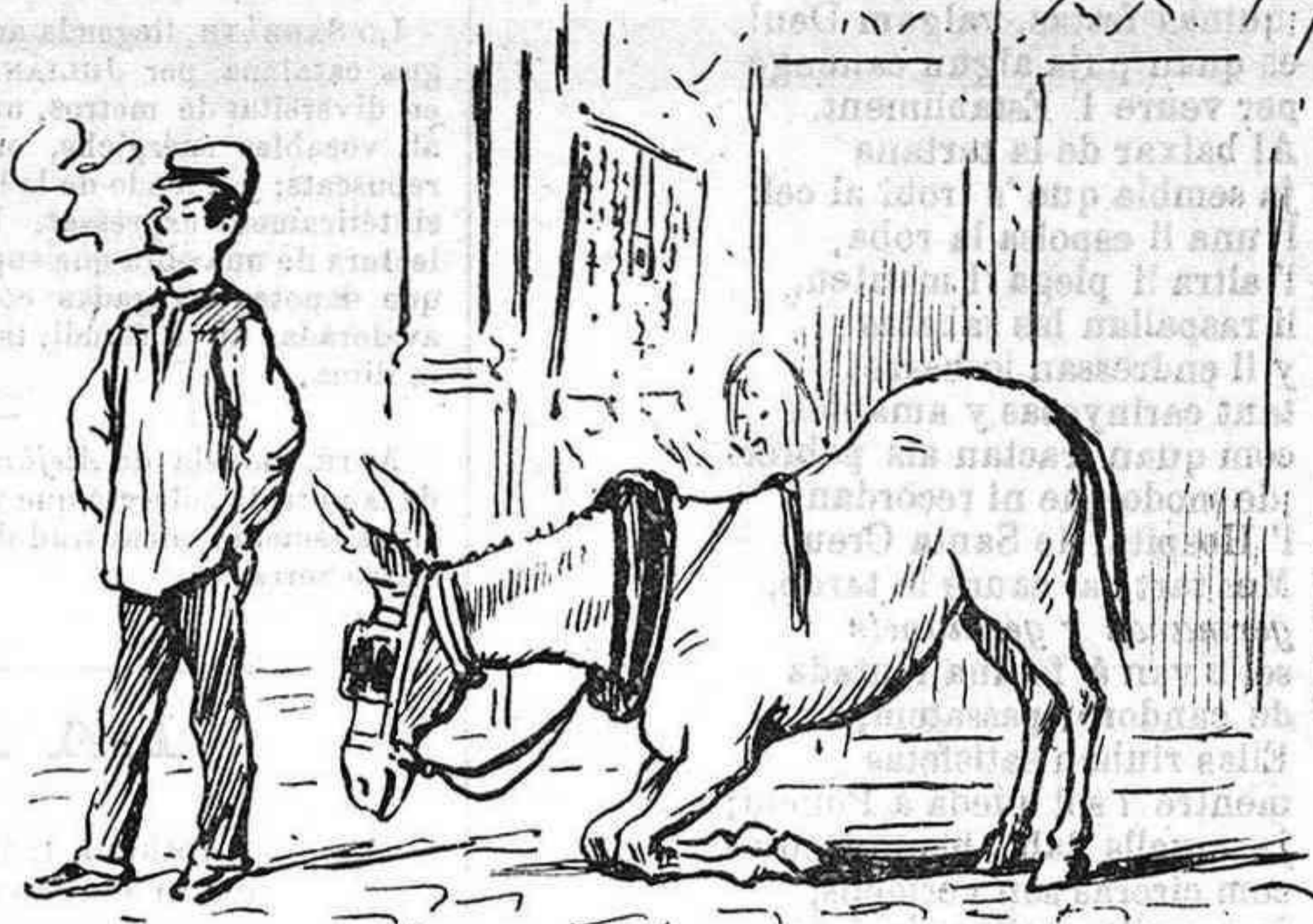
Ara passa un tranvía, que 's troba suspés com qui d'ú sobre rails aéreos, mentres los matxos caminan fatigosament pél fondo d' un barranch.

¡Moment solemne aquell, pel publich estacionat sota 'ls arbres de la Rambla!—¡Sí 'l tranvía descarrilará!... ¡Si no descarrilará!... ¡Ay, que ara tropressa!... ¡Ay, que ja acaba de passar!... No ha succehit res... ¡Potser ab lo cotxe que vindrá tindrem més xiripa!...—

Jo no sé qué ho fa; pero es un fenómeno que l' he observat mil vegadas. Quatre individuos farán una feyna, y quatre cents estarán mirants'ho, sense que 'ls vinguin ganas d' ajudarlos. ¿Será que dóna més gust veure com los altres treballan, que no pas posarse á treballar un hom mateix?

No ho sé. Aixó ho hauríam d' averiguar los sabis de las academias, que crech que cobran del go-

BARCELONA PINTORESCA

Ja que aquest matxo está sempre frente á Sant Jaume aturat, ¿no 's podria fer de modo que s' estés ajonollat?

bern per esbrinar aquestas qüestions difíciltosas.

Lo que ningú es capás de negarme es que l' operació d' empedrar la Rambla ha cautivat l' atenció del públich d' un modo portentós.

De dia alló es sempre ple de gent, y per tenir puesto, de debó, *hay que comprimirse*. De nit... ¡ah! ¡qué 'n quitará d' entradas als teatros aquest ditzós empedrat!...

Lo vell Alejandro Dumas un dia ho deya:

—A París, poséuvos al mitj del carrer, feu la bestiesa que volguéu, y podéu tenir la seguretad de que no us faltarán centenars de mirones que s' aturin y us fassin rotllo.—

Ja ho veuhen los espirituals francesos. Per lo que 's refereix á aquest punt, Barcelona s' ha posat casi casi á l' altura de París.

MATÍAS BONAFÉ.

HOSPITALARIA

Cara al sol y al Tibidabo hi ha una casa de pagés; enrotllada está per l' horta, te 'l jardí casi á sos peus y de fonts y de fontetas per l' entorn no 'n vulguéu mes. Al istiu ¡hi fá una frescal y ¡quin soley! al hivern: no cal dir que aquella casa té la trassa de convent. Desde 'l temps de l' antigalla que porta 'l nom de *Bellém*, y aquella aygua cristallina més gelada que la neu á las monjas opiladas las hi vá d' alló mes bé. ¡Y que tristas abandonan l' Hospital de Santa Creu! Sovint puja á aconsolarlas algun Pare ó Reverent

que té escampada la bilis
y busca als seus mals remey.
Mes quan se fan las grans festas,
¡quinas festas, valgam Deu!
es quan puja algun canonge
per veure l' Establiment.
Al baixar de la tartana
ja sembla que 's trobi al cel:
l' una li espolsa la roba,
l' altra li plega 'l manteu,
li raspallan las sabatas
y li endressan lo barret
tant carinyosas y amables
com quan tractan als pobrets
de modo que ni recordan
l' Hospital de Santa Creu!
Mes tart, al caure la tarde,
germanas y germanets
se 'n van á fé una fontada
de candorós passatemps.
Ellas riuen satisfetas
mentre 'l sol queda á Ponent;
ja aquells llabis blanquinosos
com cireras son vermells,
ja aquelles galdas cloróticas
de nou las rosas han prés,
ja corre la sanch novel a,
ja 's reviscola 'l cervell,
allí l' ayre dona vida
lluhen mes clars los estels
y s' infiltran fins á l' ánima
calma y benestar inmens
¡en aquells moments s' olvida
l' Hospital de Santa Creu!

FOLLET.

LLIBRES

NAZARIN, novela de B. PEREZ GALDÓS.—Hem llegit aquesta obra, l' última que ha donat á l' estampa l' insigne novelista, y hém de confessar que 'ns ha produhit una impressió deliciosa. No preteném ferne la crítica ja que per aixó 'ns falta temps y l' espay ens escasseja: preferim limitarnos á exposar una petita impressió.

Nazarin es un sacerdot ultra-virtuós, espiritualista, desinteressat, auster, bondadós, que créu ab totas sas potencies en la vida eterna, y desdenya y desprecia 'ls goigs y las comoditats terrenals. Es ademés la personificació mes perfecta y cabal de la mansuetut y de la resignació.

Colocar á un home de tals condicions entremitj de la societat moderna: posar en pugna l' espiritualitat que l' anima ab la realitat que l' envolta: tornar-lo apóstol y asceta; convertidor de murrangas y donas de baixa estofa: fer-lo recorre, nou D. Quixot, camps y pobles predicant la bona nova y realisant involuntaris miracles; sufrint mossegadas de gossos, garrotadas de malvats, y tota lley de atropellos, fins anar á raure á mans de la justícia que l' acusa de vago y encubridor de criminals, y per tránsits lo traslada de nou á Madrid, ahont lo deixa 'l novelista, sent presa de una febre tifoidea, tot aixó constituheix un assumpto altament novelesch, de una intenció molt fonda y de un interés extraordinari.

La figura del protagonista ompla tot lo llibre y arriba á connoure. Perez Galdós, en la present ocasió, sembla haver encarnat l' ingeni peregrí de Hurtado de Mendoza, de Cervantes y de tots los famosos autors de las clásicas novelas picarescas, sense perdre, ni atenuar ¡y aixó es lo meravellós! las condicions distintivas de la séva personalitat.

Ens fá viure en plé sigle XIX, y no obstant descubrim á cada incident de la novela, supervivencias de l' época de Felip IV, reals, verdaderas, palpitants; pero acomodadas á las preocupacions dels nostres temps.

L' obra está escrita magistralment. L' estil calent, granat, gráfich del mestre brilla en totas las sévas páginas, sense decaure un sol instant. Ella sola bastaria pera fer la

reputació de un autor, si aquest no hagués produhit ja tantas y tantas joyas, que son l' orgull de la moderna literatura castellana.

LO SABBÁTH, llegenda antiga.—Ensaig poétich en llengua catalana per JULIÁN.—Una exhuberancia de versos en diversitat de metros, un prurit especial de esmaltarlos ab vocables enérgichs, onomatopéyichs, moltes vegadas rebuscats; y 'l fondo de la llegenda fosch y confós.... Tal es, sintéticament expressat, l' efecte que 'ns ha produhit la lectura de una obra que supta y causa certa extranyesa, y que denota de vegadas condicions de poeta dignas de ser avaloradas ab l' estudi, triadas ab lo garbell y pulidas ab la llima.

ACTÉ, novela de *Alejandro Dumas* padre.—Forma part de la nutritiva colecció que ve publicant la casa Tasso, y ha sigut esmeradament traduhida al castellá per D. Torquato Tasso Serra.

RATA SABIA.

LA RAHÓ

Tothom, tothom á mí 'm vol,
tots m' estiman ab goig gran
desde 'l pervers al mes sant
desde 'l sabi al mes mussol,
y 'l qui no 'm té s' encaparra,
y ab sa superba fatlera
derrotxant or m' adultera
y aixis me té.... ¡quina barra!
Entre los que van y venen
en aquest maliciós mon
tots volen tenirme, y son
ben poquets los que á mí 'm tenen!

EMILIO SUNYÉ

Estém en plena temporada d' istiu: las novedats escassejan: la calor apreta, y hasta las empresas sembla que tinguin mandra.

Hi ha molta gent á fora y aquella animació y las grans entradas de millors días ja no son possibles avuy. ¡Cosa rara! Lo mes de agost es l' época de l' any en que 'ls teatros *dejan de hacer su agosto*.

Aixís ho deya un empresari castellá, y la rahó li sobrava.

Per no alterar la costum passarém una rápida revista, y aviat estarém llestos.

TIVOLI

S' entreté ab *La Bruja* y *El rey que rabió*, mentres prepara l' estreno de l' ópera *La Dolores*, que tindrà efecte, segons diuen, á mediats del corrent mes.

NOVEDATS

La companyia de la Guerrero se vá despedir del públich posant en escena 'l drama *Mariana*: regular concurrencia y molts aplausos.

Desde ahir dijous funciona á Novedats la companyia Tomba, que lo mateix interpreta óperas serias que operetas bufas, conforme 's va veure en la séva última campanya del *Tivoli*.

Opera de inauguració: *Rigoletto*.

CATALUNYA

En vaga.

Del 7 al 8 del corrent donará una serie de funcions la companyia valenciana que dirigeix lo Sr. Llorens, havent contractat ademés lo Sr. Molas la companyia de ball Ansaldo, no coneguda encare á Espanya. Segons noticias, á

FESTAS DE VALENCIA
(Apuntes del natural per XAVIER GOSÉ.)

Lo Miguelet.—Lo pont.—Un pabelló á l' Alameda.—¿Quí vol *auguia*
—¡A la plassa de bons!—

NOTAS D' ISTIU

Trajes de banys.-Últims figurins.

Italia es molt reputada y conta ab bon personal y ab un repertori de balls abundant y variat.

GRAN-VIA

L' altre dia va estrenarse l' extravagancia del Sr. Figuerola Aldrofeu, música del mestre Lleó, titulada *Señoritas toreras*.

Dos ó tres números de música tingueren de ser repetits, y 'ls autors sigueren cridats á las taulas.

S' annuncia 'l próxim debut del aplaudit tenor Sr. Riuhet y l' estreno de algunas obras novas.

JARDI ESPANYOL

Continua entretenintse ab produccions lleugeras com *Lo Príncep del Congo*, *La madeja se enreda* y altres per l' istil mes ó menos distretas.

S' anuncia 'l próxim estreno de *La Japonesa*, que, segons noticias, va obtenir á Madrid un exitazo. Prompte veurém si logra igual fortuna á Barcelona.

CIRCO EQUESTRE

Los últims debuts son los de Mr. Leonidas y Mlle. Arnioti.

Mr. Leonidas es un conciliador que ha lograt agermanar á un gos y un gat fins al extrém de ferlos treballar junts. Aquests exercicis son bastant agradosos, pero no poden asombrar á ningú, á lo menos aquí á Espanya, ahont veyém cada dia treballar junts als conservadors y als fusionistas, y hasta menjar en un mateix plat.

Mlle. Arnioti es una dona dotada de una forsa extraordinaria. Y sobre tot té unas dents formidables ab las quals arriba al extrém de sostenir hasta cinch personas. Deu nos guard de una mossegada de la Mademoiselle!

Ultimament oferia 500 pessetas á la senyora que 's pres-tés á lluytar ab ella y logrés véncerla.

Un gendre al llegir l' anunci, deya:

—¡Ay, si pogués enviarli la meva sogra!... Me sembla que Mlle. Arnioti prompte acabaria las agallas!

N. N. N.

DEFENSA

Al Sr. Japet de l' Orga

Las tres noyas aludidas en lo número anterior, m' han escrit molt resentidas, acordant las tres reunidas siga jo 'l seu defensor.

Molt me plau la deferencia de las noyas del Masnou, y usaré de ma influencia, porque suri la ignocencia que han fet anar en renou.

Eixa vella tafanera que tals cosas sab contar sens donarli cap quimera, deu sé alguna xafardera qu' enveja la fa parlar.

Un petó, ¿qué representa, ni dos, ni quatre, ni vuit? sols es, expansió ignocenta... se prenen... com una absentia se donan... per un descuit.

Si es costúm per tots admesa, ballar, qui estima de cor, los últims ab la promesa se pot dí ab tota franquesa

que son los balls del amor.

¿Que al compás d' una habanera la parella enamorada balla de certa manera.... que s' enllassa joganera en una forta abressada?....

Son los cors, que per sentirse, com que parlan tan baixet, tenen per forsa que unirse y en un sol cor confundirse, calmant sa hidròpica set.

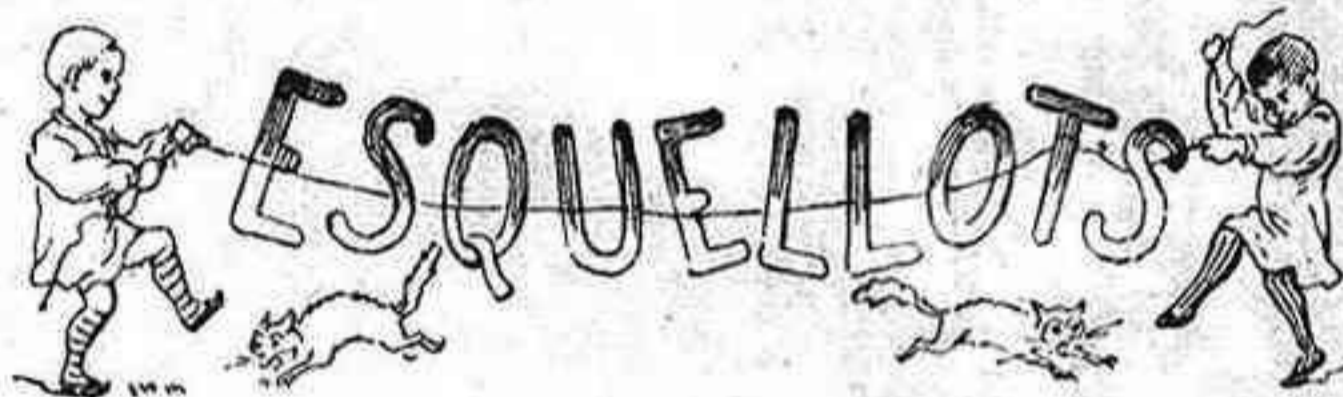
No es cap lasciu sentiment es un idili qu' encanta, y que ha olvidat incóncient ab los anys, segurament la vella dels seus seixanta.

Per lo tant, aquesta cosa que ab tant secret li ha contat eixa llengua verinosa, es per mí, com se suposa parlerías de envelat.

Queda donchs indiscutible la ignocencia d' eixas noyas de cor tan franch com sensible, que 'l Masnou guarda apacible com estoig á ricas joyas.

Y complerta ma missió las rencillas quedan nulias. Ara, li suplico jo que may me jutji, aixó no, advocat de causas fulas.

R. ALONSO.

La expedició dels cors de Clavé á las Provincias Vascongadas ha sigut la continuació dels grans éxits y ovacions calurosas obtingudas anteriorment per las nostras societats corals á Valencia, á Palma de Mallorca, á Zaragoza y á totas las ciutats que s' han vist favorescudas per la séva visita.

Bilbao es una vila industrial, en plé período de progrés, entussiasta de tots los adelantos y sincerament amiga de Catalunya.

San Sebastian una ciutat coqueta, molt hermosa y agradable, á la qual durant la present estació hi acuden milers de forasters á pasar agradosa-ment la temporada y á pendre banys de mar.

Los nostres coristas han retornat á Catalunya encantadíssims de la franca hospitalitat y dels obsequis de totas menas de que han sigut objecte.

La pluja vá deslluhir los festivals; pero no pogué aygualir ni 'ls entussiasmes del poble vascon-gat, ni l' agraument dels coristas cataláns.

Está de Déu que no podém deixar transcorre una senmana sense parlar del *Diluvi*.

Un d' aquests últims dias publicava un article, que comensa ab lo párrafo següent:

«El célebre filósofo inglés Herbert Spencer ase-gura que nada es tan raro como la veracidad. *Todos mentimos y á todas horas*, y pocos son los que lo hacen inconscientemente, pues el mayor número miente de propósito.»

¡Todos mentimos y á todas horas!

Preciosa confessió, de la qual se 'n ha de pendre nota per lo que convinga.

No sería mal que 'l *Diluvi* adoptés aquesta má-xima com á lema, per l' istil del *Estote fortes* del *Correo catalán*.

Aixís com a Espanya tenim avuy la qüestió de 'n Mora, qu' es de caràcter general, a Barcelona s' ha presentat la qüestió de 'n Morera.

Me refereixo al mestre de aquest apellido que desde principis de temporada venia dirigint los concerts del Coro de *Euterpe*.

No 's tracta aquí de cap indemnissació, sino de preferencias musicals més ó menos ben fundadas. Coristas hi ha que troban al jove mestre inmillorable, mentres altres el conceptuan massa adelantat, massa modernista, fins al punt de considerarlo perillós pera la conservació íntegra de l' obra de 'n Clavé.

Posat lo punt a votació, 20 coristas van declarar-se partidaris de 'n Morera y 26 contraris d' ell. Los primers han decidit fer ranxo apart.

Y aixís com fins ara haviam tingut un sol coro

de *Euterpe*, en lo successiu ne tindrem dos... ó millor dit dos mitjos.

Y vels'hi aquí demostrat una vegada més que lo que mes falta fá entre 'ls músichs es l' *armonía*, ab tot y que sense *armonía*, no hi ha música possible.

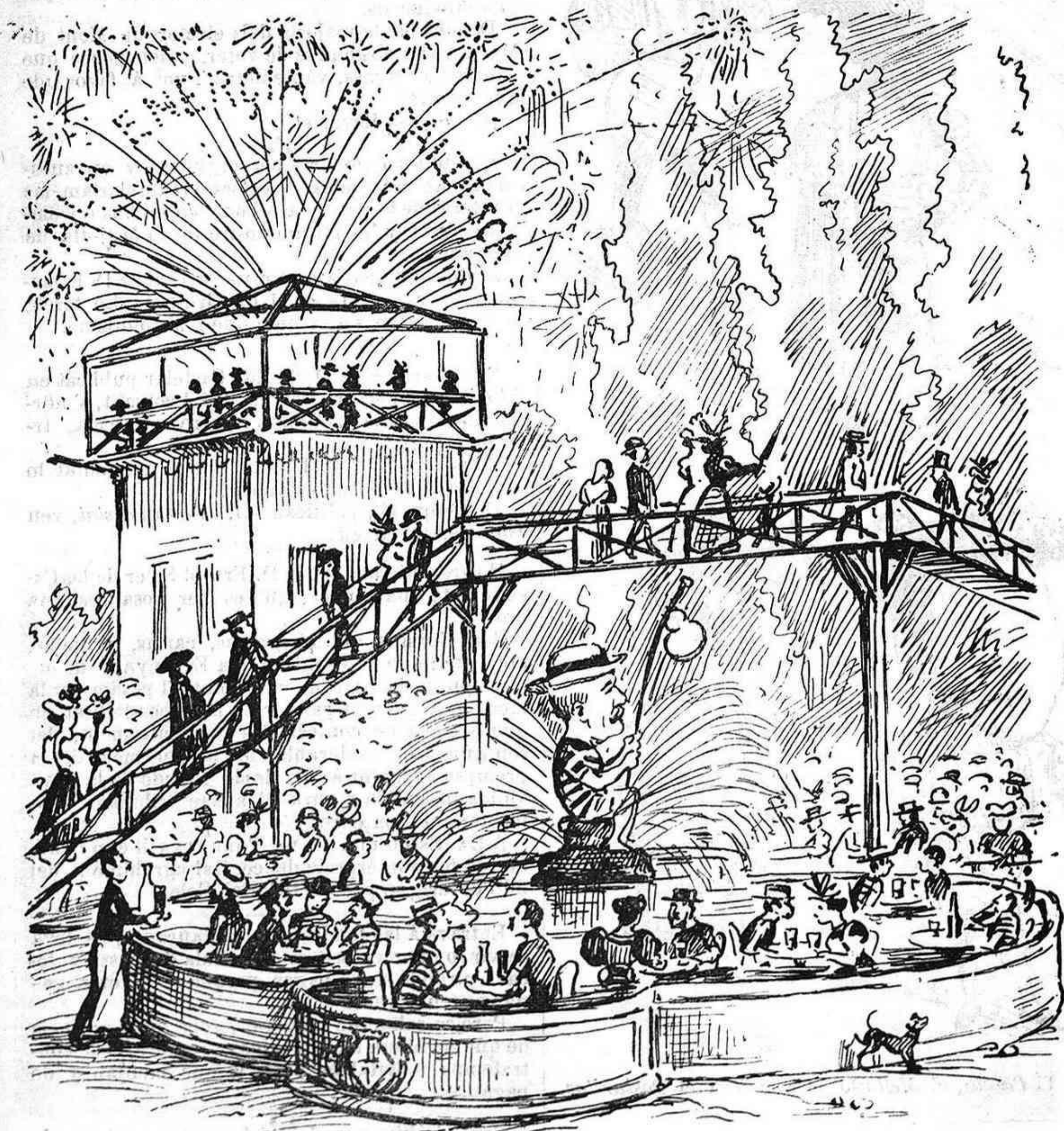
Llegeixo:

«La Companyia Arrendataria de Tabacos acaba de obrir un concurs pera la provissió de las plassas d' enginyers inspectors de las fábricas de Gijón y Santander.»

Lo cigarro que llenso 'm dona fet lo comentari a l' anterior noticia.

No es la provissió de plassas d' enginyer lo que fá més falta, sino la *provisió* de tabaco fumable en totas las expendedurias.

PLASSA DE LA BARRA (antes de CATALUNYA).

Un projecte que, aplicat
ab una mica de trassa,

daría grans atractius
a aquesta célebre plassa.

CELEBRITATS TAURINAS

El Patata, el Mellaito, el Negrito y el Posturitas.

La *Bella Chiquita* està a punt de tornarse a presentar davant del públich de Madrid; pero ja no

ballará la dansa del ventre: ara la *Bella Chiquita* s' exhibirà fent gimnástica.

Y es de creure que aquesta vegada 'ls Pares de familia no la inquietarán poch ni molt. Encare que no siga mes que per l' afinitat de las simpatias.

La *Bella Chiquita* farà planxas. Y 'ls Pares de familia també 'n fan.

A Mont de Marsan, ciutat francesa, s' han près ab gran empenyo la qüestió de las corridas de toros, prohibidas allí com en lo resto de Fransa pel govern de la República.

No fá encare quinze dias que vá ser expulsat del territori francés l' espasa Reverte, per haver toreat a l' espanyola en la indicada població de *Mont de Marsan*.

Naturalment, tots los vehins van protestar, l' arcalde va dimitir... y no han parat aquí las cosas.

Diumenje se celebraren a Fransa eleccions de concellers generals, ó com si diguessem de Diputats provincials.

Donchs bé: la majoria dels electors de Mont de Marsan van abstenirse de votar, y dels poch que van ferho, 'ls més, ván emetre 'l vot a favor ¿de qui dirian?

¡Del espasa Reverte!

Espanya pot donarse per orgullosa y envanesca. Ab una mica d' esfors aixamplariam las fronteras de la patria. Un bon *volapié* fins a l' empunyadura, y 'ns fariam nostre tot lo Mitj-dia de la Fransa.

Ab lo qual podriam retornar a Lluís XIV la memorable frasse; «Ja no hi ha Pirineus» Lo toreig hauria sigut mes afortunat que l' absolutisme.

En un article de D. Emilio Castelar publicat en *El Liberal* de Madrid del dia 22 del corrent, s' afirma que las Islas británicas son tres: Escocia, Irlanda é Inglaterra.

No es estrany que D. Emili haja aumentat lo número de las Islas británicas.

Desde qu' ell, políticament, está tan *aïslat*, veu *islas* per tot arreu.

Nostre estimat amich, D. Ernest Soler de las Casas ens fá una súplica, qu' es per nosaltres una ordre.

Sent infinits los telegramas, cartas, targetas, etc., etc.; que ha rebut de tota Espanya y de alguns punts del extranger, donantli 'l pésam per la mort de son adorat pare, y en la impossibilitat en que 's troba de contestarlos particularment, dat son número considerable, ho fá per medi de la premsa agrahint a tots desde 'l fondo de la séva ànima la sentida mostra d' afecte tributada a la memoria de son pare.

A LA ESQUELLA DE LA TORRATXA li cap l' honor de ferse intérprete del cordial agrahiment del fill del insigne poeta Frederich Soler.

Entrava a las fondas y als restaurants, se feya servir lo que necessitava ó li venia de gust, y tocava pirandó sense pagar, porque si bé tenia gana, no tenia quartos.

Pero sa calitat de senyora, y sobe tot la creencia de que no hi era tota la salvava sempre dels contratemps inevitables pera 'ls que menjan y no pagan.

Pero al últim van detenirla, quan acabava de ferse servir un àpat suculent, compost de plats escullits a la llista.

Un municipal vá acompanyarla á la comandancia, y allí ab un ayre digne que hauria envejat una reyna, exclamá:

—¡Quína vergonya! ¿Cóm se comprén que una ciutat tan opulenta com Barcelona, no puga mantenir á una senyora? Decididament. estich resolta á anarme'n.

•••

Si l' ànima de 'n Carlos Altadill pogué escoltar aquesta manifestació, degué sentirse fundament conmoguda.

Lo *Niu guerrer* mereix un aplauso entussiasta pel reparto equitatiu de las 8,887 pesetas 42 cén-tims que logrará recaudar al objecte de socorre á las familias dels náufrechs del *Reina Regente*.

Tenim á la vista l' estat de comptes, y hem de confessar que no pot portarse més enllá l' escrupulositat. ¡Y cuidado que 'l *Niu guerrer*, ha tingut d' averiguar lo paradero de 412 familias escampadas per diversas regions d' Espanya!

Lo fulla autógrafo que ha publicat es un treball que honra la séva filantropia, la séva imparcialitat y la séva extraordinaria diligencia.

*••

De fixo que quan lo govern tingui á bé distribuir las sumas que té recaudadas pel mateix objecte, no empleará de bon tros aquest exquisit cuidado, ab tot y contar ab los poderosos medis oficials.

Per qual motiu, quan jo siga rey, la formació de mon primer ministeri prometo desd' ara encomenarla al president del *Niu guerrer*, ab la plena seguretat de qu' Espanya estaré mes tranquila y divertida que avuy, y de que l' administració pública, al mateix temps, anirá al pé!

Arreglat del francés.
Una senyora á un jove:

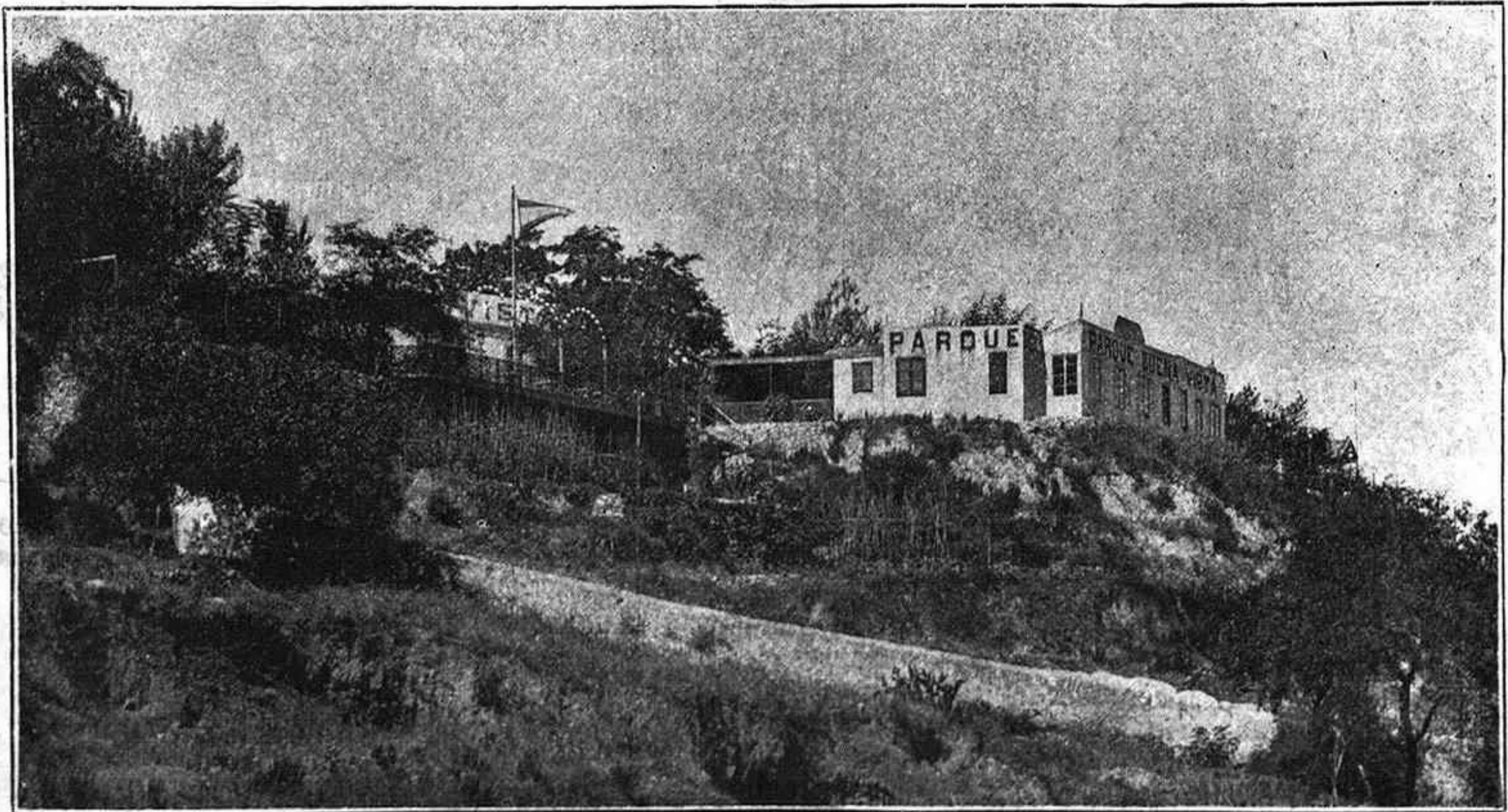
—¿No vá passar l' hivern á París?
—Sí, senyora.
—¿Y la primavera á Italia?
—Exactament.
—¿Y ara se 'n va á passar l' estiu á Suissa?
—Demá marxo.
—De manera que á vosté no podem tenirlo quiet á Barcelona, y no pensa mes que en divertir-se?
—¿Y qui li ha dit que quan viatjo 'm diverteixo? Al contrari, senyora: 'l viatjar em fastidia soberanament.
—Y donchs perque viatja?
—Senzillament perque quan torno aquí, Barcelona 'm sembla més hermosa.
—De manera que aquí no 's fastidia?
—Sí, també; pero aquí m' aburreixo de una manera mes agradable, sobre tot quan me trobo en companyia de vosté.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Co-lo-ca-ri-a.*
- 2.ª ID. *A-mor*
- 3.ª TRENCA CLOSCAS.—*Barcelona.—Valencia.—Granada.*
- 4.ª ROMBO.—
E
A L A
A V E L L A
E L E F A N T
A L L A D A
A N A
T
- 5.ª CONVERSA.—*Amor—Animal—Tonto.*
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Per personas persas, perversas y per persianas Persia.*

LLOCHS DE RECREO

Lector meu, no suhi més;
lectora, no estigui trista;
arríbinse caminant
al *Parque de Buena Vista*.

Allí trobarán un lloch
tan fresch y bonich que assombra
¡un paradís terrenal
sense serp y ab molta sombra!

Les modes del segle XIX

1888

1888

1889

1889

1890

1890

1891

QÜENTOS

Un aficionat à la pintura de historia va encomenar à un artista que li pintés un quadro representant lo Concell dels Dèu de Venècia.

No se perque seria que 'l pintor no vá colocar en lo quadro més que nou figuras.

—Ay, ay, hi falta un conceller—li digué aquell quan lo pintor li portá 'l quadro.

—¿Qui li ha dit?—interrompé l' artista.

—Jo no més n' hi veig nou.... Ja veurá, contémlos!....

—Deixis de comptes. ¿Qué no sab el quadro lo

que representa? Vaig á dirli: «El Consejo de los Díez deliberando sobre la ausencia de un compañero.»

—Ah, vamos: aixís ja es un' altra cosa.

En un ápat.

L' amo de la casa diu á un seu convidat:

—¿Qué me 'n dius de aquest mam?

—Regular.

—Donchs mira, per menjar es molt bó.

—Será molt bó per menjar; pero en cambi per beure es molt dolent.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

NOVEDAD

Narraciones literarias

POR

E. PÉREZ ESCRICH

Un tomo 8.º Ptas. 2'50.

Las luchas de nuestros días

POR

D. FRANCISCO PÍ Y MARGALL

Un tomo 8.º Ptas. 4.

MANUEL ANGELÓN

♦ ¡FLOR DE UN DÍA! ♦

NOVELA

BASADA EN EL DRAMA DE SU MISMO TÍTULO

Un tomo 8.º ilustrado y con una cubierta al cromo Ptas. 3

ESPINAS DE UNA FLOR...

Segunda parte de ¡FLOR DE UN DÍA!

NOVELA

INSPIRADA EN EL DRAMA DE SU MISMO TÍTULO

Un tomo 8.º ilustrado y con cubierta al cromo Ptas. 3

Poesía del porvenir, por F. SALAZAR QUINTANA.. I tomo 8.º Ptas. 2'50

Trata de Blancas. Novela social por E. ANTONIO FLORES. I tomo 8.º » 3'

Romances de Corte y Villa, por F. GRAS Y ELÍAS. I tomo 8.º » 2'50

Venta de hijos. Novela española por M. BARRIONUEVO. I tomo 8.º » 3'50

FLORES DE ESTIO por José Anselmo Clavé
Un tomo encuadernado en tela Ptas. 4

SINGLOTS POÉTICHS per SERAFÍ PITARRA. Nova edició ab ninots.

La Butifarra de la llibertat
La Esquilla de la Torratxa
Lo Cantador
Lo castell dels tres dragons
¡Ossas del oncle!

Ous del dia
Las píldoras de Holloway
Si us plau per forsa
Un mercat de Calaf.

Un barret de riallas
La venjansa de la Tana
La vaquera de la pigà rossa
Las carbassas de Monroig

Preu de cada Singlot 2 ralets per tot arreu

Obra nueva

SEÑORITAS TORERAS

EXTRAVAGANCIA TAURÓMACA EN UN ACTO
Y CUATRO CUADROS, LETRA DE

M. FIGUEROLA ALDROFEU

con música del maestro Vicente Lleó

Precio 1 peseta

Sortirá aviat

¿CÓM SE PESCA UN MARIT?

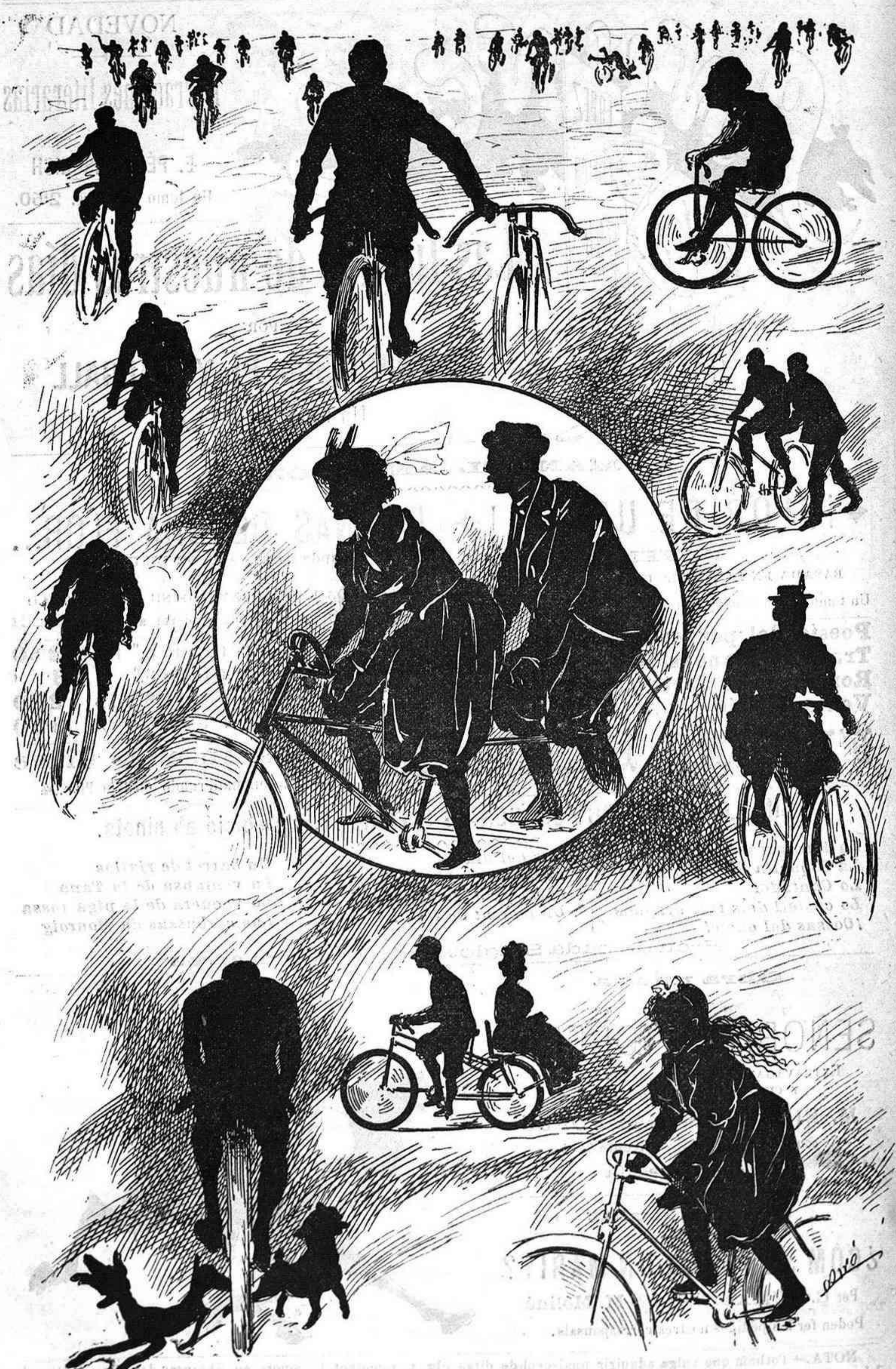
Per C. GUMÁ ab dibuixos de M. Moliné

Poden fer los pedidos nostres corresponsals.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútu, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas,

VELOMANIA

Gracias à las novas modas,
l' antich ditxo ha caducat.

¿Qui ho diu que la humanitat
ja no pot anar ni ab rodas?